

LITERKA

leden 2014

Vážení přátelé knih a literatury,

starý rok se přehoupl v nový a stejně tak náš zpravodaj Literka vstoupil do osmého roku své existence (pravých osmých narozenin se ovšem dočká až se zářijovým číslem). Aby bylo zahájení roku s pořadovým číslem 14 co nejpříjemnější, připravili jsme si pro Vás v Památníku písemnictví na Moravě novou výstavu, která se bude točit okolo jídla. Výstava

- » Jednodenní akce v roce 2014
- » Lednová výročí
- » Nejbližší akce a výstavy
- » Ohlédnutí za sbírkovým obohacením v roce 2013
- » Tři otázky
- » Výstavy v prvním pololetí 2014
- » Hledáme Z vašich dopisů
- » Z vašich dopisů

historických a současných kuchařek představí tradiční moravskou kuchyni nejen na papíře, ale v rámci vernisáže 8. ledna i v podobě ochutnávek některých méně známých regionálních receptů. Je zajisté pravdou, že velmi chutný pokrm dokáže navodit přímo okamžiky štěstí. Jsem sama zvědavá, jestli k podobnému závěru dospěje některý ze soutěžních příspěvků našich mladých

začínajících autorů, protože právě okamžik štěstí je zadáním letošního ročníku Skryté paměti Moravy. Již na konci ledna začíná etapa kurzů tvůrčího psaní Krocení literární múzy, s nimiž navštíví kurátorka Památníku Kristýna Cimalová mnohé moravské školy. Na závěr bych chtěla upozornit na změnu v ustáleném programu StřeDění: besední pořad s hosty spojenými s literárním prostředím započne po zimní pauze až v měsíci březnu.

Přeji úspěšný počátek nového roku a těším se na zprostředkované shledání nad příštím číslem.

Vaše Martina Kloudová

Verše měsíce
ledna

Radek Malý
Ze sbírky Světloplaši

hodina modrá. Do samoty polí
jdou první srnky tančit po sněhu.
kopytky tkají vlákna příběhu,
který se nestal, ale přece bolí.

1. ledna 1933

se v Lidových novinách poprvé objevila oblíbená komiksová postava Ferdy Mravence. Knižní podoby se Ferda dočkal již o tři roky později a bezprostředně poté následovaly další dvě knihy. Ze stránek Lidových novin zmizel až v roce 1941, tedy v době, kdy musel jeho autor Ondřej Sekora redakci z politických důvodů opustit.

23. ledna 1970

měl premiéru film režiséra Otakara Vávry *Kladivo na čarodějnice*, k němuž také sám Vávra napsal scénář podle stejnojmenného románu Václava Kaplického. Příběh vychází z dochovaných soudních zápisů o čarodějnických procesech, které se odehrály ve 2. polovině 18. století v Šumperku. Hlavní role ztvárnili Vladimír Šmeral, Elo Romančík a Josef Kemr.

29. ledna 1930

hostilo divadlo Reduta v Brně premiéru poslední hry brněnského básníka, dramatika a prozaika Lva Blatného s názvem *Smrt na prodej* (knižně vyšla již o rok dříve). Režie inscenace se ujal Emil František Burian. Blatný zemřel v roce premiéry, a to 21. června na tuberkulózu. Pohřben byl na brněnském Ústředním hřbitově.

31. ledna 1925

se v brněnském Divadle Na hradbách konala světová premiéra baletu *Kdo je na světě nejmocnější*. Jednalo se o baletní komedii o jednom dějství, pod níž se podepsal Bohuslav Martinů, skladatel hudební moderny 20. století, který se při psaní textu inspiroval orientální pohádkou. Představení dirigoval brněnský rodák Břetislav Bakala.

**Nejbližší akce
Památníku písemnictví na Moravě**

8. ledna 2013, 17 hod., vernisáž výstavy Regionální kuchařky aneb Co jedli naši předci

Výstava prozkoumá taje moravských regionálních kuchařek, přiblíží známé, tradiční i pozapomenuté kulinářské poklady, představí recepty, které se vařily a vaří napříč věky. Ve spolupráci s Muzeem v Ivančicích.

Trvají výstavy:

2. října 2013 – 5. ledna 2014, Jiří Sumín

Výstava o Amálii Vrbové – polozapomenuté moravské spisovatelce skryté za mužským pseudonymem. Představitelka moravského realismu zasazovala děje svých próz především do prostředí hanáckého venkova.

1. listopadu 2013 – 2. února 2014, Alois Mikulka – sochař, ilustrátor, spisovatel

Alois Mikulka, malíř, sochař a spisovatel se v roce 2013 dožívá osmdesátin a je stále velmi činný. V nedávné době mu vyšly další knihy, které jsou skrz naskrz autorské – je

autorem textu, jeho grafické podoby a samozřejmě ilustrací. V současnosti není na Moravě výraznější reprezentant symbiózy literatury a výtvarného umění.

1. listopadu 2013 – 30. března 2014, Vítězslav Nezval – život, dílo

Básník, dnes snad více než kdy jindy vzbuzující emoce, je osobností, která se v české literatuře nedá obejít. Umělec, jehož dílo i osudy jsou svědectvím i součástí vítězství a proher našich dějin a umění v první polovině 20. století.

12. prosince 2013 – 12. ledna 2014, Současná česká a rakouská ilustrační tvorba

Mezinárodní přehlídka ilustrační tvorby představuje práce 18 autorů ze čtyř sousedících regionů: Vysočiny, Jižních Čech, jižní Moravy, Dolního Rakouska a Vídně.

12. prosince 2013 – 31. ledna 2014, Co rok dal

Ukázky z nových přírůstků do sbírek Památníku za rok 2013.

OHLÉDNUTÍ ZA SBÍRKOVÝM OBOHACENÍM V ROCE 2013

Uplynulý rok se pro rajhradské muzejní sbírky ukázal jako velmi plodný. Hned na jeho počátku získal Památník písemnictví rozsáhlou „pozůstalost“ žijícího spisovatele Iva Odehnala, v průběhu roku ještě dvakrát doplněnou. K početným přírůstkům se řadí rovněž materiály nakladatelství Blok, zahrnující i množství jím vydaných knih. Podařilo se také významně rozšířit kolekci samizdatové literatury. Literární pozůstalosti obohatily dokumenty spjaté s Janem Čepem, spisovatelem spirituálního zaměření, ve výčtu nově figurují také autor knihy *Svatební cesta do Jiljí* Miroslav Skála nebo básník a prozaik Josef Suchý, jehož autentická pracovna s bohatou knihovnou dokonce v Památníku dostala podobu dlouhodobé expozice. Díky besednímu pořadu Středěni se sbírka signovaných výtisků rozrostla o knihy *Slezský román* Petra Čichoně, *Temnota* Kláry Janečkové, *Objevy pozdního čtenáře* Milana Uhdeho, *Vzpomínky antihrdiny* Jaroslava Tučka, *Moje dlouhé mlčení* Eriky Bezdíčkové, *O smutném tygrovi* Aloise Mikulky nebo *A potají* Luisy Novákové.

Vybrané přírůstky je možné si prohlédnout v Památníku písemnictví na Moravě v rámci každoroční expozice **Co rok dal** do konce ledna.

(mk)

Výstavy v prvním pololetí 2014

Změna programu vyhrazena.

8. ledna – 29. dubna, Regionální kuchařky aneb Co jedli naši předci

Výstava prozkoumá taje moravských regionálních kuchařek, přiblíží známé, tradiční i pozapomenuté kulinářské poklady, představí recepty, které se vařily a vaří napříč věky. Ve spolupráci s Muzeem v Ivančicích.

19. února – 21. září, Surrealisté – Stir Up, Černé slunce, Josef Kremláček

Členové velice aktivní surrealistické skupiny Stir Up se ve své volné tvorbě neomezují pouze na rozvíjení a rozšiřování nadrealistických metod. Naopak, mnozí se věnují přísně reálnému zobrazování věcí a jevů okolo nás. Za příklad může posloužit třebíčský výtvarník Josef Kremláček, v jehož ilustrátorských aktivitách nyní jednoznačně dominují indiáni. Trojvýstava široce rozkročených tvůrců tak vyvrcholí obrázky určenými nejen nejmladším obdivovatelům výtvarného umění, ale i volně spjatými s texty historické, dobrodružné i cestopisné povahy.

9. dubna – 5. října, Od Ferdy po Jonatána

Zvířata jako hlavní hrdinové v moravské literatuře pro děti. Výstava o nejznámějších i méně známých postavičkách kreslených příběhů, ale i o jejich autorech, kteří se prostřednictvím zvířecího světa snažili rozveselit a případně také poučit (nejen) nejmenší čtenáře.

20. května – 28. září, Nakladatelství Kniha Zlín

Další pokračování jednoho z tradičních výstavních cyklů, věnovaného současné knižní kultuře. V seriálu mapujícím aktuální tržní prostředí se tentokrát zaměříme na historii a současnost produkce největšího a také velmi úspěšného zlínského knižního vydavatelství.

Jednodenní akce v roce 2014

Kromě výše uvedených výstav si Památník písemnictví na rok 2014 připravil bohatou škálu dalších akcí. Chybět především nebude tradiční **StřeDění**, tentokrát v novém časovém harmonogramu: od března do června a od září do listopadu. Do kalendáře si již nyní můžete zapsat na 17. května **Brněnskou muzejní noc**, doprovázenou tentokrát v odpoledních hodinách bohatým programem pro děti i dospělé v rámci **Rajhradské soboty**. První červnový pátek přinese čerstvou novinku: **Noční bdění v knihovně**, spojené nejen s listováním v historických svazcích benediktinské knihovny. Chybět nebude vyhlášení výsledků 8. ročníku **Skryté paměti Moravy** v pátek (doufejme, že nejen pro výherce šťastného) 13. června a v návaznosti na něj rekapitulace a představení nového soutěžního tématu na říjnovém setkání **At' žije republika** (22. října). Těšit se můžete také na komorní koncerty, které budou doprovázet vernisáže větších výstav. Informace o nich i o dalším programu hledejte na stránkách Literky a na webu Muzea Brněnska.

3 OTÁZKY pro

Petru Pospěchovou

Od osmnácti let se věnujete novinářině. Co vás přivedlo k této profesi?

Že chci dělat v novinách, jsem věděla nejspíš od vždycky. Bavilo mě psát a byla jsem zvědavá jako opice. Pamatuji si na nakrčené čelo naší třídní na gymnáziu, když se mně snažila vysvětlit, že stránky v sešitech bych neměla mít „zalomené“ na tři sloupce jako novinovou stránku. Hned po střední přišla první práce v místních novinách, na vysoké jsem taky celou dobu psala: kulturu, domácí, lifestyle... Myslím, že každý pořádný novinář v sobě má vášeň pro informace a pro písmenka. A taky touhu přijít věcem na kloub a neutuchající chuť měnit svět k lepšímu – bez ohledu na to, jakému tématu se věnuje nejvíc. Fakt, že tohle všechno většina z nás sdílí, dělá z novin skvělé místo, kde mě baví být i po sedmnácti letech kočování různými redakcemi.

Jak se zrodil nápad na Regionální kuchařku?

Vydavatelka Martina Boledovičová mě dobrý rok ponoukala, jestli se nechci do nějaké kuchařky pustit. Pokaždé jsem se z toho nějak vykroutila. Poslední z vykrucovacích pokusů vypadal tak, že jsem Martině nabídla valašskou kuchařku – byla jsem si jistá, že něco tak marginálního nemůže pražského vydavatele zaujmout. Pak jsme se sešly u kafe

a Martina začala, jak jsem čekala: že jí to přijde trochu menšinové. A najednou slyším sebe samu, jak říkám: „No, tak já můžu taky udělat regionální kuchařku celé republiky.“ Martině zasvítily oči a mně bylo jasné, že na volné víkendy můžu v dohledné době zapomenout. Došlo mi, že kuchařka mapující staré etnografické regiony z gruntu u nás nikdy nevyšla. A že by vyjít měla. Takže podle hesla „kdo, když ne my, kdy, když ne teď“, jsem začala objíždět národopisce a babičky, pročítat staré sborníky a zjišťovat, jak voní a chutnají zdejší kraje.

Cestujete za jídlem, nebo si cíle svých cest vybíráte z jiných důvodů a tamní gastronomie je pro vás jen příjemným zpestřením?

Moje cesty skoro bez výjimky směřují na hory. Táhne mě tam svoboda a klid, které v sobě mají. Takže pokud mám něco skutečně „nachutnané“, jsou to kulinářské tradice rozličných horských národů a etnik. Vždycky mě fascinovalo, jak se v některých ohledech protínají: od malých kopců, jako jsou Bílé Karpaty, až po Karakoram nebo Himálaj. Když jsem studovala sociologii, nezajímaly mě ani tak velké teorie jako každodennost. Jídlo je její součástí a je skvělým odrazem každé kultury a společnosti. I proto ho беру jako přirozenou součást poznávání při cestách. Z části je to ale samozřejmě taky profesní zvědavost.

Petra Pospěchová (*1978) je povoláním novinářkou, jejím prvním působištěm byly Hanácké noviny a jejich kulturní rubrika. Vystudovala sociologii na Masarykově univerzitě v Brně. Působila v mnoha českých periodících (např. Rovnost, Filmové listy, Regionální noviny Boskovicka, Týden, Hospodářské noviny). V současnosti jí vyšla Regionální kuchařka, mapující tradiční kuchyni celého území České republiky.

Fotografie Davida Tureckého.

HLEDÁME

Pro rozšíření stálé expozice hledáme sbírky básníka Josefa Suchého (1. 3. 1923 Lesní Jakubov – 30. 5. 2003 Brno), jedná se o knihy: *Žernov* (1948), *Jitřenka v uchu jehly* (1966), *Ocúnová flétna* (1967), *Okov* (1969), *Ve znamení vah* (1970), *Duhové kameny* (1976), *Strnadi nad sněhem* (1982), *Země tvých dlaní* (1986), *Proti osudu* (1988), *Sněhová vločka* (1992), *Vánoční čas* (2004), *Křížová cesta* (2004) a rovněž hledáme prózy či překlady Josefa Suchého: *Katka má starosti* (1976), *Starosti s Katkou* (1982), *Vřesový zpěv* (1976), *Dům u jitřního proutí* (1983), *Skrytý pramen* (1981), *Šarlat na sněhu* (1999), *Černá a bílá pravda* (2004), *Tvář času / Wobličo času* (2012).

Dále hledáme kulturně politický měsíčník *Červený květ* (ročníky 1956 a 1963–1969), list pro literární politiku *Index* (číslo 12 z roku 1934 a celé ročníky 1935–1939) a společenskou revue *Salon* (ročníky 1–5; čísla 1–11 z roč. 6; č. 1, 2, 4–10 z roč. 7; č. 5–6 a 11 z roč. 8; č. 5, 6, 10–12 z roč. 9; č. 2, 3, 7, 11, 12 z roč. 10 a celé ročníky 11–22).

Z VAŠICH DOPISŮ

Děkujeme paní Kateřině Bogdaňové za milou reakci na náš seminář tvůrčího psaní **Psanci – s příběhem v patách**, jehož první cyklus proběhl v měsících říjnu a listopadu loňského roku, a dovolujeme si ji zde uveřejnit.

„Nikdy jsem si nemyslela, že se ze mě stane „PSANEC“. Celé dny mě pronásledoval „PŘÍBĚH“, který se mi honil hlavou. Lepil se mi na paty a já ho ne a ne setřást. Možná právě proto mě dovedl do Památníku písemnictví na úžasný kurz zaměřený na můj problém. Byla to čtyři krásná setkání nejen s možnostmi, jak svůj příběh hodit na papír, ale i s lidmi, kteří milují psané slovo. Bylo úžasné pozorovat, jak se z myšlenky rodí příběh, život. Jak „PSANEC“ využívá své moci a mění osudy svých hrdinů. Doufám, že se najde čas a prostor tomuto kurzu dát pokračování, abychom mohli svým hrdinům na papíře dopřát delší život.“

Prostory benediktinského kláštera jsou pro potřeby Muzea Brněnska (Památníku písemnictví na Moravě) rekonstruovány s pomocí finančních prostředků Jihomoravského kraje, Norských fondů a Regionálního operačního programu Jihovýchod.

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

Literka, informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě
Kláster 1, 664 61 Rajhrad, tel. 547 229 136
e-mail: rajhrad@muzeumbrnenska.cz
<http://rajhrad.muzeumbrnenska.cz/cs/index.aspx>
Odpovědný redaktor: Libor Kalina, redaktor: Martina Kloudová
Vychází desetkrát ročně, číslo 1, ročník 8, 19. 12. 2013
MK ČR E 21218
Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257